

УДК 373.2(477)«202»

DOI <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2022.79.264675>**КОСЕНЧУК ОЛЬГА**ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1733-5937>

(Київ)

Country: Ukraine

candidate of pedagogical sciences, associate professor Head of the department of preschool and primary education (state institution "Ukrainian institute for education development", Kyiv), associate professor of the department of pedagogy and psychology of vocational education (National aviation university, Kyiv)
 olha.kosenchuk@npp.nau.edu.ua

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: НОВІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Анотація. Статтю присвячено проблемі організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти під час воєнного стану, введення якого в Україні позначилося на всіх сферах людського життя. Особливих змін зазнає освітня галузь, зокрема дошкільна.

Автором проаналізовано сучасний стан проблеми організації освітнього процесу, проведено аналіз чинних нормативних документів; охарактеризовано понятійний апарат досліджуваної проблематики; акцентовано увагу на стратегіях організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. Доведено актуальність і недостатню розробленість цієї проблематики.

Автором охарактеризовані організаційно-методичні засади щодо функціонування дошкільної освіти в нових реаліях особливості психологічного супроводу дітей та батьків; звернена увага на ключові аспекти соціалізації дітей.

У статті запропоновані ефективні рішення, щодо організації освітнього процесу в ЗДО у воєнний час; надання психологічної підтримки дітям, педагогам, батькам.

Проаналізовано види та канали комунікації з учасниками освітнього процесу під час воєнного стану ресурси щодо забезпечення освітнього процесу, у тому числі дистанційного, змішаного та очного, надано їм детальну характеристику.

Цінним для дослідження є прогнозовані автором пріоритетні напрями розвитку дошкільної освіти України у воєнний й післявоєнний час.

Матеріал поданий у статті орієнтований на педагогічних працівників, науковців, адже містить корисну інформацію про організацію освітнього процесу в закладах дошкільної освіти під час воєнного стану.

Ключові слова: дошкільна освіта; заклади дошкільної освіти; воєнний стан; дистанційна, змішана, очна форма освіти; організаційно-методичні засади.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Буремні події поділили життя кожного українця на до та після 24 лютого 2022 року. Суттєвих змін в умовах воєнного стану зазнала сфера життя суспільства, особливих освітня галузь, зокрема дошкільна.

У нових реаліях чимало закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО) приймають тимчасово переміщених осіб, деякі заклади тимчасово призупинили свою роботу, інші організують освітній процес дистанційно, надають психологічну підтримку сім'ям, нажаль, є зруйновані або пошкоджені ЗДО. За даними, повідомленими заступником керівника Офісу президента О. Дніпровим, станом на 27 квітня 2022 року, внаслідок щоденних бомбардувань та обстрілів в Україні пошкоджено 518 закладів дошкільної освіти, з них повністю зруйновано 17 (Внаслідок бомбардувань рф в Україні, 2022).

Ключовими завданнями для Уряду, освітніх управлінців, науковців, практиків – консолідація зусиль для розроблення й впровадження ефективних рішень, щодо організації освітнього процесу в ЗДО у воєнний час; надання психологічної підтримки дітям, педагогам, батькам; організація дистанційної роботи у ЗДО; підтримка та забезпечення можливості для продовження освітнього процесу дітей дошкільного віку, які тимчасово перебувають за кордоном; інформаційна та методична підтримка педагогів.

Освітня сфера України як об'єкт державного управління привертає увагу таких вітчизняних науковців: Л. Гриневич, І. Зязюна, В. Кременя, В. Лугового, В. Мадзігона, С. Ніколаєнка, О. Пометун, О. Савченко та ін. Науковці у своїх працях надають ґрунтовну й систематизовану інформацію про керовану систему, стан і динаміку розвитку освіти визначають її досягнення, проблеми, перспективи.

Питання організації освітнього процесу в ЗДО є предметом дослідження науковців: А. Богуш, Н. Гавриш, О. Кононко, К. Крутій, І. Луценко, Т. Піроженко.

Систему управління дошкільною освітою як складну соціально-педагогічну систему досліджено в роботах: Г. Афанасьєва, Н. Маковецької, П. Третьякова, Є. Хрикова та ін.

Оцінка якості освітніх послуг закладом освіти досліджують розкрито у доробках: Г. Єльнікової, О.

Косенчук, К. Крутій, Л. Покроєвої та ін.

Проблема застосування інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) в оцінці якості освіти розкрито в роботах: Н. Бахмат, В. Бикова, І. Дзегельонок, О. Косенчук, Л. Калініної, А. Молчанова та ін.

Аналіз наукових досліджень свідчить про підвищення за останні роки зацікавленості науковців до питань організації освітнього процесу в ЗДО, визначення її пріоритетних напрямів, що дає підґрунтя для створення умов для організації ефективної освітньої діяльності дітей у ЗДО.

Незважаючи на різні аспекти дослідження, питання організації освітнього процесу в ЗДО у воєнний час не стало предметом окремих наукових розвідок, а низка питань залишається не дослідженою, зокрема нові реалії вимагають оперативних рішень на різних рівнях з питання визначення ключових стратегій організації дошкільної освіти у нових умовах та окреслення пріоритетних напрямів розвитку дошкільної освіти України у воєнний час.

Метою статті є аналіз стану дошкільної освіти в Україні у воєнний час; визначення ресурсів для розробки ключових стратегій організації дошкільної освіти у нових реаліях; окреслення пріоритетних напрямів розвитку дошкільної освіти України у воєнний та післявоєнний час.

Відповідно до мети визначено такі завдання статті:

- здійснити аналіз сучасних підходів до проблеми організації освітньої діяльності у ЗДО у воєнний час;
- схарактеризувати організаційно-методичні засади щодо функціонування дошкільної освіти у нових реаліях;
- проаналізувати види та канали комунікації з учасниками освітнього процесу під час воєнного стану;
- спрогнозувати пріоритетні напрями розвитку дошкільної освіти України у воєнний час та післявоєнний час.

З огляду на вище окреслене проблематика потребує окремого дослідження відповідно до сучасних реалій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання організації освітнього процесу у ЗДО регламентовано листом МОН № 1/3371-22 від 06.03.2022 «Про організацію освітнього процесу в умовах військових дій».

Міністерством освіти і науки України спільно з державною установою «Український інститут розвитку освіти» розроблено та затверджено методичні рекомендації для працівників ЗДО на період дії воєнного стану в Україні. Згідно листом МОН від 02 квітня 2022 р. № 1/3845-22 «Про рекомендації для працівників ЗДО на період дії воєнного стану в Україні» окреслені пріоритетні напрями дошкільної галузі на всіх рівнях (державному, регіональному, місцевому), визначаються особливості організації діяльності ЗДО у воєнний час; обґрунтовується першочергові завдання; стратегії роботи керівників та педагогів ЗДО на період дії воєнного стану в Україні» (**Про рекомендації для працівників закладів, 2022**).

Зупинимося детальніше на вищезазначених ключових аспектах організації освітнього процесу в ЗДО у воєнний час.

Враховуючи той факт, що освітній процес у ЗДО має відповідати стандарту дошкільної освіти, який утверджує політику держави у галузі дошкільної освіти, Базовий компонент дошкільної освіти (2021), є фундаментальним і під час дії воєнного стану.

Дошкільна освіта є невід'ємним складником та першим рівнем у системі освіти (нульовий рівень Національної рамки кваліфікацій), стартовою платформою особистого розвитку дитини.

Враховуючи нові виклики та реалії необхідно вибудувати гнучку організаційно-методичну систему організації освітнього процесу в ЗДО, яка ґрунтується на ідеї гуманістичної педагогіки, теорії природо відповідності, ідеї солідарної відповідальності держави, громади, родини, фахівців педагогічної освіти й інших професій освітньої діяльності дітей раннього і дошкільного віку.

Зупинимося детальніше на вивченні наявних ресурсів щодо організації освітньої діяльності у воєнний час; обґрунтуванні організаційно-методичних засад щодо організації дошкільної освіти у нових реаліях, аналізі їх як на державному, регіональному рівні та у конкретному ЗДО; охарактеризуємо участь учасників освітнього процесу, визначмо ролі та місце суб'єктів підвищення кваліфікації.

Враховуючи той факт, що частина ЗДО тимчасово призупинила свою роботу, частина повністю або частково зруйновані, виникла нагальна потреба у організації дистанційного навчання для дітей дошкільного віку.

Військовий стан на всій території України, вносить зміни в рутину та налагоджені системні процеси, у тому числі й в освіті. Адже, першочерговим є забезпечення базових потреб дитини, як от безпека. На всій території нашої країни оголошується повітряна тривога, лунають обстріли, тимчасово призупинений освітній процес у ЗДО. У такому випадку освітній процес здійснюється очно, з використанням дистанційних форм роботи та у змішаному форматі.

«Дистанційна форма освіти – це організація освітнього процесу із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій у зручний для здобувачів освіти спосіб і час.

Змішана форма освіти – це поєднання традиційної очної форми освіти з дистанційною» (**Про рекомендації для працівників закладів, , 2022**).

Враховуючи потребу у дистанційному форматі роботи ЗДО у період воєнного стану МОН України спільно з ЮНІСЕФ започаткували дитячий онлайн-садок НУМО з відео заняттями для дітей віком від 3 до

6 років.

Усі матеріали розміщені на платформі у відкритому доступі та орієнтовані на педагогів і батьків, а пропонувані розвивальні ігри є безпечними та з доведеною ефективністю.

Необхідно зауважити, що використання цього ресурсу є додатковим, а не альтернативним для очної системи дошкільної освіти. Матеріали орієнтовані на дорослих, які займаються з дитиною дошкільного віку, тому виникає потреба у роз'яснювальній роботі серед батьків і педагогів щодо правильного використання цифрових технологій. Це один із пріоритетних напрямів роботи для педагогічних працівників, адже відповідно до Професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» однією з професійних компетентностей є інформаційно-комунікаційна (**Про затвердження професійного стандарту, 2021**).

Організація освітнього процесу у дистанційному форматі для ЗДО – це виключення з правил, його можна розглядати як додатковий ресурс, який має бути орієнтований на батьків і педагогів, які під час онлайн навчання знаходяться поруч з дитиною.

Правильне використання електронних технічних засобів, вибір ненасильницьких за змістом матеріалів, активне залучати дітей до ігор, в яких вони можуть проявити свою індивідуальність, уяву, творчі здібності – завдання дорослого, який знаходиться поруч з дитиною.

Застосунок ІКТ розширить діапазон інструментів для розвитку дитини, сприятиме стимуляції у дітей творчості та пізнавальної, фізичної активності, доречними є наприклад, творчі програми з малювання на планшеті; відео заняття танців чи аеробіки, для заохочення дослідницьких пошуків, прийняття продуманих рішень.

Отже, використання ІКТ технологій з урахуванням цілей і завдань освітнього процесу, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти, самотності дошкільного дитинства, дотриманням правових і санітарно-гігієнічних вимог використання ІКТ.

З метою консультування та здійснення психологічної просвіти батьків, ознайомлення з кращими практиками дошкільної освіти, зокрема із досвідом роботи з дітьми раннього та дошкільного віку на державному рівні – на сайті МОН у вільному доступі зібрано матеріали на допомогу батькам та педагогам щодо організації освітнього процесу у нових реаліях «Сучасне дошкілля під крилами захисту».

Враховуючи актуальність доступності організації освітнього процесу у дистанційному форматі, керівники ЗДО освіти передбачали цілодобовий доступ до освітньої платформи, вільний вибір часу роботи з матеріалами, які розміщені на платформі, адже зміна часових поясів, умовність безпеки, зумовлюють індивідуалізацію навчання.

Пріоритетним напрямом роботи у ЗДО є психологічний супровід і консультування, організація постійно-діючого консультативного пункту з питань надання психологічної підтримки вихователям і батькам у роботі, у тому числі щодо мінімізації травматизації дітей.

Отже, сучасні невизначені реалії, під час військового стану дещо змінюється вектор діяльності ЗДО. Окрім забезпечення когнітивної та практичної складової ЗДО стає осередком психолого-педагогічної підтримки, як наслідок – усі педагогічні працівники мають бути готові до надання якісних освітніх послуг й у нових реаліях, під час підвищення рівня поінформованості щодо надання психологічної допомоги у надзвичайних ситуаціях в онлайн форматі.

Передусім постає питання підготовки конкурентоздатного фахівця, який зможе забезпечити вимоги сьогодення на високому рівні, та неперервне підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності.

У повоєнний період у зв'язку з дистанційною роботою важливим напрямом є опанування вихователем навичок цифрової грамотності, захисту свого цифрового профілю, користування безпечними інтернет-джерелами, володіння навичками цифрової безпеки, самостійного розроблення і наповнення професійного інформаційного контенту тощо.

Сучасний вихователь ЗДО має впевнено і критично використовувати цифрові технології і ресурси, орієнтуватися в інформаційному просторі; ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології та електронні освітні ресурси в професійній діяльності, про що зазначено у Професійному стандарті.

Тому, під час навчання фахівців зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта» необхідно впроваджувати освітні компоненти, які зорієнтовані на організацію дистанційної роботи у ЗДО, надання психологічної допомоги учасникам освітнього процесу у надзвичайних ситуаціях, взаємодію з дитиною, яка пережила втрату близьких людей, організацію зворотного зв'язку з учасниками освітнього процесу під час війни.

Зупинимось детальніше на питаннях організації комунікації з учасниками освітнього процесу під час війни.

В умовах війни найбільшої актуальності набувають системи комунікації з дітьми, їхніми батьками, сім'ями, вихователями, ефективна діяльність яких надає можливість передати правильну, вивірену інформацію, зробити її адресною, отримати зворотній зв'язок, врахувати різні аспекти під час організації освітнього процесу в ЗДО.

Працівниками ЗДО надається різні види підтримки: інформаційна, методична, психологічна), зокрема щодо створення безпечного соціально-освітнього простору налагодження комунікації з учасниками освітнього процесу в телефонному режимі, через листування електронною поштою, через засоби відеозв'язку тощо.

Налагодити комунікацію у ЗДО з учасниками освітнього процесу можливо за допомогою роботи сайту закладу. Сайт є тим ресурсом, який може дозволити забезпечити взаємодію всіх учасників освітнього процесу, технічні ресурси сайту дозволяють створити своєрідний банк освітніх ресурсів, постійно оновлювати й поповнювати інформаційне наповнення сайту, використовувати ресурси онлайн-освіти, інформувати, консультувати, надавати зворотній зв'язок тощо.

Відтак нині загострюється питання здатності працівника закладу дошкільної освіти, як саме організувати процес комунікації з дітьми, батьками, колегами, представниками громадських об'єднань, державних і недержавних структур.

Суттєвою постає й обізнаність у тому, якими сервісами та інструментами можна користуватися в онлайн-режимі. До основних форми онлайн-комунікації належать: **відеоконференція, форум, чат, блог, електронна пошта, анкетування, соціальні мережі**, служби обміну миттєвими повідомленнями та мобільні застосунки типу Viber та інші дозволяють створювати закриті групи, спільноти, чати, вести обговорення тем, завдань, проблем, інформації.

Отже, з метою забезпечення ефективності комунікації з батьками, педагогічним працівникам необхідно спільно з батьками обрати оптимальні для здійснення кожного конкретного завдання канали комунікації.

Підвищення кваліфікації педагогів у тому числі ЗДО, здійснюються відповідно до чинного законодавства.

Програми підвищення кваліфікації затверджують суб'єкти підвищення кваліфікації. Програми містять перелік компетентностей, на набуття або розвиток яких спрямовані. Важливо під час організації підвищення кваліфікації та фахової підтримки педагогів враховувати сучасні реалії: надання гнучкого графіку слухачам та пролонгованого режиму щодо виконання навчального плану з урахуванням військового стану; визначення періодів підведення підсумків навчання в групах здобувачів, гнучкий графік надання свідоцтва про підвищення кваліфікації тим, хто успішно завершив навчання; використання сайту для консультування слухачів курсів підвищення кваліфікації.

Висновки з даного дослідження. Для організації освітньої діяльності у ЗДО під час військового стану потребує переосмислення та переорієнтація організаційно-методичної роботи.

Отже, зважаючи на вищевикладене пріоритетними напрями розвитку дошкільної освіти України у воєнний й післявоєнний час є наступне.

По-перше, діджиталізація, використання додаткового цифрового ресурсу задля організації дистанційного, змішаного, очного формату навчально-пізнавальної діяльності у закладах дошкільної освіти.

По-друге, максимально застосувати вебресурси ЗДО: розміщувати методичні кейси, створювати/поповнювати банки розвивальних ігор для виховання та розвитку дітей дошкільного віку, відео заняття, описи та алгоритми проведення дослідів та експериментів, з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей.

По-третє, роботу з батьками організувати на партнерській взаємодії, для доцільного та адресного консультування та просвіти батьків, вивчати їхні потреби і запити щодо надання освітніх послуг для подальшого проектування індивідуальної освітньої траєкторії дітей дошкільного віку в період війни.

По-четверте, створювати умови для організації освітнього простору для професійного розвитку педагогічних працівників, у тому числі щодо організації дистанційної та змішаної форми освітнього процесу, психолого-педагогічного супроводу дітей та їхніх батьків в умовах війни, тощо.

По-п'яте, обирати та впроваджувати ефективні канали комунікації з батьками та педагогічними працівниками.

По-шосте, педагогам доцільно застосовувати у роботі з дітьми метод – спостереження для оцінки психологічного та емоційного стану дитини, фіксувати випадки регресивного стану (відкатування в поведінці та реакціях до більш раннього віку) доречними будуть тілесні ігри та вправи, залучати практичного психолога, батьків.

По-сьоме, змістово-технологічне забезпечення формування навичок безпечної поведінки, стресостійкості, збереження фізичного, психологічного, емоційного здоров'я із застосуванням освітнього процесу у дистанційному та змішаному форматі.

По-восьме, зміна програм підготовки майбутніх вихователів, керівників (директорів) ЗДО відповідно до нових реалій.

Перспективами подальших розвідок є здійснення аналізу діючих освітніх платформ, у тому числі й сайтів ЗДО; вивчення міжнародного та українського досвіду роботи щодо організації роботи з дітьми дошкільного віку під час військових дій; аналіз чинного програмно-методичного забезпечення у ЗДО щодо формування соціально-громадянської компетентності, національно-патріотичного виховання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базовий компонент дошкільної освіти : державний стандарт дошкільної освіти : нова редакція : наказ МОН України № 33 від 12.01.2021 р. Міністерство освіти і науки Україн. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_re-daktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

Внаслідок бомбардувань рф в Україні зруйновано 17 дитсадків, ще понад 500 пошкоджено. Слово і Діло. URL:

<https://www.slovoidilo.ua/2022/04/27/novyna/suspilstvo/vnaslidok-bombarduvan-rf-ukrayini-zrujnovano-17-dytsadkiv-shhe-500-poshkodzheno>

Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти». Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

Про організацію освітнього процесу : Лист МОН № 1/3371-22 від 06.03.22 р. Освіта. ua. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86062/

Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні : лист Міністерства Освіти і Науки України № 1/3845-22 від 02 квітня 2022 р. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-rekomendaciyi-dlya-pracivnikiv-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-na-period-diyi-voeyenno-go-stanu-v-ukrayini>

Сучасне дошкільня під крилами захисту. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/suchasne-doshkilliya-pid-krilami-zahistu>

REFERENCES

Bazovyi komponent doshkilnoi osvity : derzhavnyi standart doshkilnoi osvity : nova redaktsiia [The basic component of pre-school education]. № 33. (2021). Retrieved from https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osviti.pdf [in Ukrainian].

Pro orhanizatsiiu osvitnoho protsesu [The issue of organization of the educational process in the ZDO is regulated]. № 1/3371-22. (2022). Retrieved from https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86062 [in Ukrainian].

Pro rekomendatsii dlia pratsivnykiv zakladiv doshkilnoi osvity na period dii voiennoho stanu v Ukraini [On recommendations for employees of the Martial Law for the period of martial law in Ukraine]. № 1/3845-22. (2022). Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-rekomendaciyi-dlya-pracivnikiv-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-na-period-diyi-voeyenno-go-stanu-v-ukrayini> [in Ukrainian].

Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu «Vykhovatel zakladu doshkilnoi osvity» [On the organization of the educational process in the conditions of military action]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti> [in Ukrainian].

Suchasne doshkillia pid krylamy zakhystu [Modern preschool under the wings of protection]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/suchasne-doshkilliya-pid-krilami-zahistu> [in Ukrainian].

Vnaslidok bombarduvan rf v Ukraini zrujnovano 17 dytsadkiv, shche ponad 500 poshkodzheno [As a result of the Russian bombings, 17 kindergartens in Ukraine were destroyed and more than 500 were damaged] (2022). Slovo i Dilo [Word and Deed]. Retrieved from <https://www.slovoidilo.ua/2022/04/27/novyna/suspilstvo/vnaslidok-bombarduvan-rf-ukrayini-zrujnovano-17-dytsadkiv-shhe-500-poshkodzheno> [in Ukrainian].

OLHA KOSENCHUK

PRESCHOOL EDUCATION IN UKRAINE: NEW REALITIES AND PERSPECTIVES

This article is devoted to the problem of organizing the educational process in pre-school educational institutions during martial law, the introduction of which in Ukraine has affected all spheres of human life. Changes are in the educational sphere, especially the pre-school one.

The author has analyzed the current state of the problems of organization of the educational process, an analysis of the current regulatory documents, characterized the conceptual apparatus of the investigated problems, focusing on the strategies of organization of the educational process in pre-school educational institutions. The relevance and lack of elaboration of these issues is presented.

In the war children of preschool age belong to the most vulnerable category of the population. Being in trouble, in a constant state of stress, the child is deprived of normal conditions for development and education. Through the feeling of anxiety, tension, fear, and unrecognizability the process of full socialization of the child is hampered. Children who are forced to be displaced from the zone of active fighting face the problem of social adaptation while staying in a new social environment.

The author characterized organizational and methodological principles of pre-school education functioning in the new realities of peculiarities of psychological support of children and parents, paid attention to the key aspects of children's socialization.

The article offers effective solutions for organizing the educational process in children's homes during military and military time; providing psychological support to children, teachers, and parents; and organizing the educational process.

Analyzed the types and channels of communication with participants in the educational process during the state of war resources to ensure the educational process, including distance, mixed and full-time, gave a detailed description.

Valuable for the research is the author's forecast of the priority areas of Ukraine's preschool education development during the war and post-war period.

The material presented in the article is intended for pedagogical workers, scientists, as it contains useful information about the educational process organization in pre-school educational institutions during the war period.

Key words: *pre-school education; pre-school education institutions; military status; distance, mixed, full-time form of education; organizational and methodological conditions.*